

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 2 ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 24	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ: <https://logom.schools.ac.cy/el/yliko/didaktiko-yliko>

- 1.Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.= ΚΝΕΛ Β΄
- 2.Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Γ΄ Γενικού Λυκείου, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.=ΚΝΕΛ Γ΄
- 3.Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, Τόμος Β΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. = ΚΚΛ Β΄
- 4.Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης, Για την Τρίτη Λυκείου, ΥΑΠ, Λευκωσία 2004. = ΑΝΠ Γ΄
- 5.Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα της Λογοτεχνίας στη Β΄ Λυκείου, εξελισσόμενο σπειροειδώς ως οργανική συνέχεια των προηγούμενων τάξεων, στοχεύει στην **καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού** και της κριτικής αισθητικής αντίληψης των μαθητών/μαθητριών, προσεγγίζοντας το κείμενο ως **καλλιτεχνικό και κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο**. Η ύλη οργανώνεται ιστορικά από τη Γενιά του 1930 έως τη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή με αντιπροσωπευτικά έργα της ελληνικής, κυπριακής και μεταφρασμένης γραμματείας, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν την **εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας**, τα κυριότερα λογοτεχνικά ρεύματα και τις αισθητικές τους αναζητήσεις μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.

Κεντρικό άξονα της διδασκαλίας αποτελούν οι Δείκτες Επιτυχίας και οι Δείκτες Επάρκειας, οι οποίοι εξειδικεύονται μέσα από τη **Σύνοψη Στοιχείων Λογοτεχνικού Γραμματισμού**. Η διδακτική πορεία ξεκινά πάντοτε από την **ανάγνωση** και την **ερμηνεία** του ίδιου του λογοτεχνικού έργου και, μετά από την επεξεργασία του, οδηγεί σταδιακά στην **αναγνώριση των εκφραστικών μέσων**, των **αφηγηματικών και ποιητικών τεχνικών**, των χαρακτηριστικών των λογοτεχνικών ρευμάτων και των βασικών στοιχείων της θεωρίας της λογοτεχνίας. Η θεωρία δεν διδάσκεται αυτοτελώς, αλλά λειτουργεί ως εργαλείο ερμηνείας και ουσιαστικότερης κατανόησης των κειμένων.

Στο πλαίσιο αυτό, η ποίηση προσεγγίζεται μέσα από τη μετάβαση από την παραδοσιακή στη μοντέρνα γραφή, με έμφαση στον ελεύθερο στίχο, το ποιητικό υποκείμενο, τον συμβολισμό, τις ποιητικές εικόνες και τη λειτουργία των εκφραστικών μέσων. Η πεζογραφία εξετάζεται μέσα από τη **διάκριση των βασικών αφηγηματικών ειδών** (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα) και την εμβάθυνση σε ζητήματα αφηγηματολογίας, όπως **ο αφηγητής, ο αφηγηματικός χρόνος, οι αφηγηματικές τεχνικές**, ενώ τα επιμέρους σχήματα λόγου συνεξετάζονται ενιαία ως «**εκφραστικά μέσα**» σε συνάρτηση με τη **λειτουργία τους μέσα στο κείμενο**.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ένταξη των έργων στο **ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό τους πλαίσιο**, στη **σύνδεση μορφής και περιεχομένου**, στην **ανάδειξη των διαχρονικών ανθρωπιστικών αξιών** και στη **σύνδεση** των θεμάτων των κειμένων με τη **σύγχρονη πραγματικότητα** και τα **βιώματα** των μαθητών/μαθητριών. Παράλληλα, αξιοποιούνται η **διακειμενικότητα**, η **διαθεματικότητα** και η **διακαλλιτεχνικότητα**, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία ως μέρος ενός ευρύτερου πολιτισμικού διαλόγου.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ:

Παράλληλα, οι βασικοί άξονες του Προγράμματος Σπουδών αναπτύσσονται σε τρία αλληλένδετα επίπεδα που αφορούν το γνωστικό περιεχόμενο, το αξιακό υπόβαθρο και τις κομβικές δεξιότητες.

Στο **γνωστικό πεδίο** επιδιώκεται η γνωριμία με την εξέλιξη της λογοτεχνίας από τη Γενιά του 1930 έως τη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή, η κατανόηση των βασικών λογοτεχνικών ρευμάτων και τάσεων, η γλωσσική και αισθητική καλλιέργεια, η διάκριση των λογοτεχνικών γενών και ειδών, η σταδιακή εξοικείωση με τη βασική ορολογία της θεωρίας της λογοτεχνίας, καθώς και η ανάπτυξη σταθερής και ουσιαστικής αναγνωστικής συνήθειας.

Στο **αξιακό επίπεδο**, οι μαθητές/μαθήτριες ευαισθητοποιούνται σε θέματα πολιτισμικής κληρονομιάς, ιστορικής μνήμης, ελευθερίας, δημοκρατίας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειρήνης, αλληλεγγύης, ενώ παράλληλα συνδέουν τα λογοτεχνικά έργα με σύγχρονα κοινωνικά και υπαρξιακά ζητήματα, αναγνωρίζοντας τη διαχρονικότητα των προβληματισμών που αυτά αναδεικνύουν.

Τέλος, ως προς τις **κομβικές δεξιότητες**, το μάθημα στοχεύει στη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων πολιτών που αναπτύσσουν αναλυτική και δημιουργική σκέψη, εξασκούνται στη συγκριτική ανάγνωση, αντιλαμβάνονται τη γραφή ως δυναμική παρέμβαση στην πραγματικότητα και μαθαίνουν να παράγουν δομημένο, τεκμηριωμένο γραπτό και προφορικό λόγο.

ΣΥΝΟΨΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
Τα γένη της Λογοτεχνίας	Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο
A. Δημοτική Ποίηση	
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση
Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης	- Κανόνας της ισομετρίας - Δεκαπεντασύλλαβος στίχος - Επαναλήψεις - Σχήμα των τριών - Σχήμα του αδυνάτου - Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων) - Λιτός και ζωντανός λόγος
B. Παραδοσιακή Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή

Γ. Μοντέρνα Ποίηση

Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη, χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο - Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης - Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων - Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες - Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων

Δ. Πεζογραφία

Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	- Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) - Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): <u>Ομοδιηγητικός</u>: συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (αυτοδιηγητικός) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερεύων χαρακτήρας. <u>Ετεροδιηγητικός</u>: δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). - Πρόσωπο αφήγησης: - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) - Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία:</u> συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	- Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος - Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <i>αναδρομή</i> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που

	προηγέθηκαν της κύριας δράσης), <i>πρόληψη/προοικονομία</i> (προαναγγελία γεγονότων που θα συμβούν αργότερα), <i>επιτάχυνση</i> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Χιούμορ Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	<u>Τρόποι έκφρασης του χιούμορ:</u> λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία:</u> δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ 1930: ΠΟΙΗΣΗ	
	Κείμενο 5: Νίκος Εγγονόπουλος, «Νέα περί του θανάτου...» (ΚΝΕΛ Β΄, σελ. 244-245)	4
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.	1. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων (επανάληψη, ειρωνεία, αντίθεση, μεταφορά, εικόνες, συσσωρευση αξιολογικών χαρακτηρισμών, λιτός, πεζολογικός και αποφθεγματικός λόγος) β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: επανάληψη: δημιουργία έμφασης, ρυθμού και κλιμάκωσης της καταγγελίας απέναντι στη βία και στον φασισμό	

	• ειρωνεία: αποδόμηση της κοινωνικής υποκρισίας απέναντι στη δολοφονία του Λόρκα και καταγγελία της πολιτικής βίας • αντίθεση: ανάδειξη της αντίφασης ανάμεσα στην τέχνη και στη βαρβαρότητα, στη δημιουργία και στην εξόντωση του πνευματικού ανθρώπου • μεταφορά: συμπύκνωση του νοήματος, ενίσχυση της εκφραστικότητας και ανάδειξη της πολιτικής και ηθικής διάστασης του ποιήματος • εικόνες: παραστατική απόδοση της πολιτικής βίας και της ιστορικής πραγματικότητας, ενίσχυση της δραματικότητας και της συγκινησιακής έντασης του ποιήματος • συσσώρευση αξιολογικών χαρακτηρισμών: ενίσχυση της απαξιωτικής στάσης απέναντι στα πρόσωπα που στηλιτεύει ο ποιητής και όξυνση του σαρκαστικού ύφους. • λιτός, πεζολογικός και αποφθεγματικός λόγος: δημιουργεί αίσθηση αμεσότητας και φυσικότητας, ενισχύει τον καταγγελτικό χαρακτήρα του ποιήματος και προσδίδει καθολικότητα, δραματικότητα και διαχρονική ισχύ στο μήνυμά του. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα διαμορφώνουν τον καταγγελτικό, αντιφασιστικό και ανθρωπιστικό χαρακτήρα του ποιήματος.	
2. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα).	2. α. Αναγνώριση του ποιητικού υποκειμένου ως της φωνής που εκφράζεται στο ποίημα. β. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, Νίκο Εγγονόπουλο γ. Διερεύνηση του ρόλου του ποιητικού υποκειμένου ως φωνής διαμαρτυρίας απέναντι στον φασισμό, στην πολιτική βία και στη δολοφονία του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα δ. Ανάλυση του τρόπου με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο αναδεικνύει τον ρόλο της τέχνης, της ποίησης και του πνευματικού ανθρώπου ως μορφών αντίστασης απέναντι στη βία, την καταπίεση και τον ολοκληρωτισμό.	
3. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».	3. α. Αναγνώριση της συλλογικής διάστασης του ποιητικού λόγου, όπως εκφράζεται μέσω της χρήσης του α' πληθυντικού προσώπου («μας») και της γενίκευσης της δολοφονίας του Λόρκα σε σύμβολο της δίωξης των ανθρώπων του πνεύματος. β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η ατομική δολοφονία του Λόρκα αποκτά συλλογική σημασία ως σύμβολο της δίωξης των ανθρώπων του πνεύματος και της ελευθερίας της έκφρασης. γ. Σχολιασμός του τρόπου με τον οποίο η προσωπική τραγωδία μετατρέπεται σε διαχρονικό και οικουμενικό μήνυμα υπεράσπισης της ελευθερίας της σκέψης και έκφρασης, της τέχνης και της δημοκρατίας.	

4. Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να ερμηνεύουν τον τρόπο με τον οποίο ανατρέπεται το έκδηλο νόημα του κειμένου.	4. α. Αναγνώριση της ειρωνείας ως βασικού εκφραστικού τρόπου του ποιήματος β. Εξέταση της λειτουργίας της ειρωνείας στην αποδόμηση της υποκρισίας των «αργόσχολων και ματαιόδοξων γραφιάδων», της ανούσιας φιλολογίας γύρω από τη δολοφονία του Λόρκα και της προσπάθειας εξωραϊσμού της πολιτικής βίας. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ειρωνεία ανατρέπεται το κυριολεκτικό επίπεδο του λόγου και μετατρέπεται τη δολοφονία του Λόρκα σε διαχρονική καταγγελία του φασισμού, της λογοκρισίας και της εξόντωσης των ανθρώπων της τέχνης. δ. Σχολιασμός της λειτουργίας του καταληκτικού αποφθεγματικού στίχου («είθισται να δολοφονούν τους ποιητές») ως ειρωνικής αποφθεγματικής γενίκευσης που προσδίδει στο ποίημα οικουμενική και διαχρονική ισχύ.	
5. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.	5. α. Αναγνώριση και διερεύνηση του ιστορικού πλαισίου του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου, όπως αποτυπώνεται στο ποίημα (άνοδος του φασισμού, πολιτικές διώξεις, εκτέλεση του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, καταστολή της ελευθερίας της έκφρασης). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η πολιτική βία και ο ολοκληρωτισμός διαμορφώνουν τη στάση του ποιητικού υποκειμένου και προσδίδουν στο ποίημα έντονο αντιφασιστικό, αντιβίαιο και ανθρωπιστικό χαρακτήρα. γ. Διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην Ιστορία, την τέχνη και την ποίηση, όπως αυτή αναδεικνύεται μέσα από τη δολοφονία του Λόρκα και την αντίσταση του πνευματικού ανθρώπου απέναντι στην καταπίεση και στον ολοκληρωτισμό. δ. Συσχέτιση των ιστορικών και διαχρονικών ζητημάτων που αναδεικνύονται στο ποίημα (φασισμός, πολιτική βία, λογοκρισία, δίωξη των πνευματικών ανθρώπων, ελευθερία της έκφρασης, ανθρώπινα δικαιώματα) με σύγχρονα φαινόμενα αυταρχισμού, πολεμικών συγκρούσεων, διώξεων καλλιτεχνών και δημοσιογράφων και περιορισμού της ελευθερίας του λόγου. <u>Εισηγήσεις- Ενδεικτικές δραστηριότητες:</u> 1. Οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν το ποίημα του Εγγονόπουλου με το ποίημα του Ν. Καββαδία «Federico Garcia Lorca» ή με το ποίημα του Δώρου Λοϊζου «Μνήμη κι αγάπη στο σκοτεινό ποιητή Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα», εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές ως προς την εικόνα του Λόρκα, τον τρόπο καταγγελίας της πολιτικής βίας και τον ρόλο του ποιητή. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τη ζωή και τη δολοφονία του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, δημιουργούν ψηφιακό ιστορικό χρονολόγιο (π.χ. Timeline, Canva ή Genially) και παρουσιάζουν πώς τα ιστορικά γεγονότα	

	του Ισπανικού Εμφυλίου μετασχηματίζονται σε ποιητικό λόγο μέσα στο ποίημα του Εγγονόπουλο. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες μελετούν σύγχρονες περιπτώσεις διώξεων ποιητών, συγγραφέων, δημοσιογράφων ή καλλιτεχνών σε διάφορες χώρες και συζητούν κατά πόσο ο καταληκτικός στίχος του ποιήματος («είθισται να δολοφονούν τους ποιητάς») διατηρεί τη διαχρονική του ισχύ.	
	ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ Α΄ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΓΕΝΙΑΣ	
	Κείμενο 6: Μίλτος Σαχτούρης, «Η αποκρία» (ΚΝΕΛ Γ΄, σελ. 22-23)	3
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να κατανοούν, μέσα στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, τη λογοτεχνική παραγωγή/ τα λογοτεχνικά ρεύματα του 20^{ου} αιώνα (πεζογραφία, ρεαλισμός, ηθογραφία, συμβολισμός, «παρακμιακό» στοιχείο στην ποίηση, μοντερνισμός, μεταπολεμική λογοτεχνία) 2. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης, του ποιητικού λεξιλογίου και της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων.	1. α. Αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της μεταπολεμικής ποίησης, όπως αποτυπώνονται στο ποίημα (ελεύθερος στίχος, συμβολισμός, υπερρεαλιστικές εικόνες, σκοτεινή ατμόσφαιρα, αναφορές στις εμπειρίες του πολέμου). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι εμπειρίες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου μετασχηματίζονται σε ποιητικές εικόνες και διαμορφώνουν το περιεχόμενο, το ύφος και την ατμόσφαιρα του ποιήματος. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο το ποίημα εκφράζει τον φόβο, τη βία, την απώλεια και την ανθρώπινη αγωνία της μεταπολεμικής εποχής. 2. α. Αναγνώριση της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων, των μεταφορών και του συγκινησιακά φορτισμένου ποιητικού λεξιλογίου β. Σχολιασμός της λειτουργίας των συμβολικών εικόνων («πεθαμένα παιδιά», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «αποκριάτικο φεγγάρι», «μαχαιρωμένο φεγγάρι») στην έκφραση της βίας, του θανάτου, του ανθρώπινου τραύματος και της απώλειας. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ποιητική γλώσσα αναδεικνύει τη φρίκη του πολέμου, την ανατροπή της ανθρώπινης ζωής και την ανάγκη για ειρήνη.	

3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.	3. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων του ποιήματος (μεταφορά, προσωποποίηση, αντίθεση, επανάληψη, συμβολισμός, εικόνες) β. Κατανόηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: ▪ μεταφορά: αποδίδει με ζωντανό και έντονο τρόπο τη βία και το ψυχικό τραύμα του πολέμου («γυάλινος χαρτοπόλεμος», «μάτωνε τις καρδιές»). ▪ προσωποποίηση: αποδίδει ανθρώπινες συναισθήματα σε στοιχεία της φύσης («φεγγάρι γεμάτο μίσος»), ενισχύοντας την εφιαλτική ατμόσφαιρα και την αίσθηση ότι ακόμη και η φύση έχει διαποτιστεί από τη βία. ▪ αντίθεση: αναδεικνύει τη σύγκρουση ανάμεσα στη χαρά της Αποκριάς και στη φρίκη του πολέμου (Αποκριά - πεθαμένα παιδιά, χαρτοπόλεμος - αίμα) ▪ επανάληψη: δίνει έμφαση και ενισχύει την αίσθηση ότι η τραυματική εμπειρία του πολέμου κυριαρχεί σε ολόκληρο το ποίημα («Μακριά σ' έν' άλλο κόσμο γίνηκε αυτή η αποκριά») ▪ συμβολισμός: προσδίδει βαθύτερο νόημα στις ποιητικές εικόνες (η Αποκριά συμβολίζει τη ανατροπή της χαράς και της γιορτής από τη βία του πολέμου, ενώ το μαχαιρωμένο φεγγάρι συμβολίζει τη βία, την απώλεια της ελπίδας και της αθωότητας). ▪ εικόνες: δημιουργούν έντονες, παραστατικές και ζωντανές εικόνες, που στο συγκεκριμένο ποίημα έχουν υπερρεαλιστικό χαρακτήρα και αποδίδουν τη φρίκη του πολέμου και το ανθρώπινο τραύμα («πεθαμένα παιδιά ανέβαιναν ολοένα στον ουρανό», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «το δέσαν και το πέταξαν στη θάλασσα μαχαιρωμένο»). γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εφιαλτικής ατμόσφαιρας και στην ανάδειξη του αντιπολεμικού και ανθρωπιστικού χαρακτήρα του ποιήματος.	
4. Να εντοπίζουν κώδικες αμφισημίας και άλλες μορφές ανατροπής του συμβατικού νοήματος στα λογοτεχνικά κείμενα και να ερμηνεύουν τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του νοήματος.	4. α. Αναγνώριση της ανατροπής του συμβατικού νοήματος της Αποκριάς μέσα από εικόνες πολέμου, θανάτου και καταστροφής. β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο συμβολισμός και υπερρεαλιστικές εικόνες μετατρέπουν τη γιορτή σε εικόνα τρόμου και ανθρώπινης οδύνης. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ανατροπή αυτή ενισχύει το τραγικό και αντιπολεμικό μήνυμα του ποιήματος. δ. Συσχέτιση των ζητημάτων που αναδεικνύονται στο ποίημα (πόλεμος, βία, απώλεια, ανθρώπινος πόνος, ειρήνη) με σύγχρονες εμπόλεμες συγκρούσεις και την ανάγκη προστασίας της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας.	

	Εισηγήσεις-Ενδεικτικές Δραστηριότητες: 1. Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν σε έγκυρες ψηφιακές πηγές πληροφορίες για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο και παρουσιάζουν πώς το ιστορικό πλαίσιο αντανάκλαται στο ποίημα. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο η εμπειρία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου αποτυπώνεται στο έργο άλλων μεταπολεμικών ποιητών και παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους. 3. Διερεύνηση του συμβολισμού βασικών ποιητικών εικόνων («πεθαμένα παιδιά», «γυάλινος χαρτοπόλεμος», «αποκριάτικο φεγγάρι», «μαχαιρωμένο φεγγάρι») και συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν στη δημιουργία της εφιαλτικής ατμόσφαιρας του ποιήματος. 4. Συζήτηση για τον τρόπο με τον οποίο η αντιπαράθεση της γιορτής της Αποκριάς με τις εικόνες του πολέμου ανατρέπει τις προσδοκίες του αναγνώστη και ενισχύει το αντιπολεμικό μήνυμα του ποιήματος.	
	Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΓΕΝΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ: ΠΟΙΗΣΗ	
	Κείμενο 7: Πίτσα Γαλάζη, «Αμμόχωση XXIV» (ΚΚΛ Β΄, σελ. 286)	3
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα)	1. α. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου ως της φωνής που εκφράζεται στο ποίημα. β. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου από τη δημιουργό του ποιήματος, Πίτσα Γαλάζη γ. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει τον προσωπικό πόνο για την απώλεια της Αμμοχώστου και της πατρίδας («Εγώ που είχα πατρίδα και δεν έχω πια»).	
2. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης, του ποιητικού λεξιλογίου και της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων.	2. α. Αναγνώριση της μεταφορικής σημασίας των λέξεων, συγκινησιακά φορτισμένου ποιητικού λεξιλογίου και της συμβολικής λειτουργίας των ποιητικών εικόνων. β. Διερεύνηση της λειτουργίας των συμβολικών ποιητικών εικόνων («στραγγαλισμένος ύμνος», «συμπυκνωμένο δάκρυ», «μέτοικος ποιητής», «πρόσφυγας των ονείρων») στην έκφραση της προσφυγιάς, της	

3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 4. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ». 5. Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.	απώλειας της πατρίδας, του πόνου και της ιστορικής μνήμης. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ποιητική γλώσσα αναδεικνύει τη σχέση του ανθρώπου με την πατρίδα, τη μνήμη, την ταυτότητα και την ελπίδα για επιστροφή. 3. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων του ποιήματος (μεταφορά, επανάληψη, αντίθεση, εικόνες). β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: • μεταφορά: αποδίδει με ζωντανό τρόπο την απώλεια, τον πόνο και την καταστροφή («στραγγαλισμένος ύμνος», «συμπυκνωμένο δάκρυ»). • επανάληψη: δίνει έμφαση στα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου και ενισχύει τη βιωματικότητα του λόγου («Μικρέ Σολωμέ», «Εγώ που...»). • αντίθεση: αναδεικνύει τη σύγκρουση ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, στην πατρίδα και την προσφυγιά («Εγώ που είχα πατρίδα και δεν έχω πια»). • εικόνες: δημιουργούν ζωντανές παραστάσεις που εκφράζουν την καταστροφή, την προσφυγιά και τη νοσταλγία για την πατρίδα («Τα μονοπάτια και τα σκαλοπάτια σου κατεδαφίσαν οι εποχούμενοι», «Αναβατόρια ανελκυστήρες ασανσέρ ψηλά ανεβάζουν δεν ψηλαφίζουν»). γ. Κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη δημιουργία θρηνητικού και πατριωτικού ύφους και αναδεικνύουν την αξία της μνήμης και της πατρίδας. 4. α. Αναγνώριση της συλλογικής διάστασης του ποιητικού λόγου, μέσα από την προσωπική εξομολόγηση του ποιητικού υποκειμένου. β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η προσωπική εμπειρία της ποιήτριας εκφράζει τη συλλογική εμπειρία των προσφύγων της Κύπρου. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ατομική απώλεια μετατρέπεται σε συλλογική μνήμη και κοινό βίωμα ενός λαού που γνώρισε την κατοχή και τον ξεριζωμό. 5. α. Αναγνώριση και διερεύνηση του ιστορικού πλαισίου της τουρκικής εισβολής του 1974, όπως αποτυπώνεται στο ποίημα (κατοχή, προσφυγιά, απώλεια της Αμμοχώστου, αλλοίωση του τόπου). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η απώλεια της πατρίδας επηρεάζει τη σκέψη, τα συναισθήματα και την ταυτότητα του ποιητικού υποκειμένου.	
---	--	--

6. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια.	γ. Σχολιασμός του τρόπου με τον οποίο το ποίημα αναδεικνύει τη σημασία της μνήμης, της ιστορικής συνέχειας και της διατήρησης της πολιτισμικής ταυτότητας. δ. Σύνδεση των ζητημάτων που αναδεικνύονται στο ποίημα (πόλεμος, κατοχή, προσφυγιά, απώλεια της πατρίδας, ιστορική μνήμη, ανθρώπινα δικαιώματα) με σύγχρονες περιπτώσεις προσφυγιάς, κατοχής και ξεριζωμού άλλων λαών. 6. α. Συνανάγνωση του ποιήματος με έργα της κυπριακής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας που πραγματεύονται την προσφυγιά, την απώλεια της πατρίδας και τη μνήμη. β. Διερεύνηση κοινών θεμάτων, συμβόλων και αξιών ανάμεσα στην κυπριακή και στη νεοελληνική λογοτεχνία, όπως η αγάπη για την πατρίδα, η προσφυγιά, η ιστορική μνήμη και η ελευθερία. γ. Συσχέτιση της κυπριακής εμπειρίας της κατοχής και της προσφυγιάς με αντίστοιχες εμπειρίες άλλων λαών, όπως αποτυπώνονται στη λογοτεχνία. δ. Ερμηνεία του ποιήματος με βάση τα ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα της Κύπρου μετά το 1974 και κατανόηση της διαχρονικής αξίας του ως έργου μνήμης και αντίστασης. <u>Εισηγήσεις - Ενδεικτικές δραστηριότητες:</u> 1. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τη σχέση του ποιήματος με τα ιστορικά γεγονότα της τουρκικής εισβολής του 1974 και δημιουργούν ψηφιακό χρονολόγιο (π.χ. Timeline, Canva ή Genially), στο οποίο συνδέουν ιστορικά γεγονότα με στίχους του ποιήματος. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν το ποίημα με άλλο κυπριακό ή νεοελληνικό ποίημα που πραγματεύεται την προσφυγιά, την απώλεια της πατρίδας ή την ιστορική μνήμη (π.χ. Κυριάκος Χαραλαμπίδης, Κώστας Μόντης), εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές ως προς το ποιητικό υποκείμενο, τις ποιητικές εικόνες, τα σύμβολα και το μήνυμα. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τη λειτουργία των συμβολικών ποιητικών εικόνων («στραγγαλισμένος ύμνος», «συμπυκνωμένο δάκρυ», «μέτοικος ποιητής», «πρόσφυγας των ονείρων») και εξηγούν πώς συμβάλλουν στην έκφραση της προσφυγικής εμπειρίας, της απώλειας της πατρίδας και της ιστορικής μνήμης. 4. Οι μαθητές/μαθήτριες συζητούν πώς η προσωπική φωνή του ποιητικού υποκειμένου μετατρέπεται σε συλλογική φωνή ενός λαού που βιώνει την κατοχή, την προσφυγιά και τον ξεριζωμό και συσχετίζουν τα ζητήματα που αναδεικνύονται στο ποίημα με σύγχρονες εμπειρίες προσφύγων σε άλλες περιοχές του κόσμου.	
---	---	--

	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ	4
	Υποχρεωτική διδασκαλία των κεφαλαίων Ε'- Κ' του λογοτεχνικού βιβλίου Ελένη ή ο Κανένας της Ρέας Γαλανάκη και να γίνει αναφορά στην ιστορία του βιβλίου. Για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τον Οδηγό Εκπαιδευτικού, όπου παρατίθενται αναλυτικές διδακτικές και μεθοδολογικές εισηγήσεις. Βλ., επίσης, στον Οδηγό Εκπαιδευτικού, τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας: https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechnik-o-vivlio-leschi-anagnosis Σημείωση: Η αξιολόγηση του Λογοτεχνικού Βιβλίου εντάσσεται στο προειδοποιημένο διαγώνισμα διάρκειας 40' του Β' τετραμήνου και στην ενιαία, τελική, προαγωγική εξέταση.	
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	10
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	5
	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (projects) για το Β' τετράμηνο	2
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
Ένα (1) διαγώνισμα διάρκειας 40 λεπτών για κάθε τετράμηνο	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς Σημείωση: Για τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τις σχετικές οδηγίες για τη Λέσχη Ανάγνωσης (https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschianagnosis)

Τελική ενιαία γραπτή εξέταση διάρκειας 135'